

סיפורים נפלאים פרשת ויקהל

עיניו ושקע בשינה עמוקה... קול מחיאות כפיים סוערות עוררו אותו משנתו.

היה נפלא - אמר לו שכנו שישב כסא לידו - האין זאת? נפלא... - מלמל האיש הכיסא היה נוח וגם החימום פעל כראוי... האם לשם כך באת לכאן? - התפלא שכנו - רק כדי לשבת על כסא ולהתחמם מעט?!... כן הוא גם הנמשל - אמר רבי שלמה - הקדוש ברוך הוא נתן לנו מתנה יקרה מבית גניזו ושבת שמה כדי שנוכל לעסוק בתורה ולהגיע ביום זה למעלות נשגבות. אדם שמכלה את יום השבת בשינה ובשיחה בטלה הרי הוא ממש כאותו סבל...

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת" (לה, ב)

לא נאמר ששת ימים תעשה מלאכה וכו' אלא נאמר תיעשה כלומר מי ששומר שבת כהלכתה יש לו ברכה בימות החול המלאכה תיעשה מעצמה והפרנסה תזדמן ממנו יתברך. שנאמר לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה. יש כאלה שחושבים שהשבת ניתנה בעיקר לשינה ולמנוחה "שבת וינפש" שכן שבת ר"ת שינה בשבת תענוג ומנצלים את השבת למנוחה ולבטלה. אך טעות היא בידם! אכן שינה בשבת תענוג אך צריך להבין משמעותה של השינה בשבת ולמה היא ניתנה. משל למה הדבר דומה? ראובן הוא פקיד בחברה מסוימת ונזדמן למסעדה יוקרתית. להפתעתו הוא רואה את שמעון חברו הטוב העובד באותו חברה יושב גם הוא במסעדה בחברת אנשים נוספים ובסיומה של הסעודה חותם הוא על שובר של העסק ואינו משלם ולא זו בלבד אף מזמין הוא על חשבון העסק את כל אותם אנשים שישבו ואכלו עמו.

סבר ראובן לתומו שכך הוא הנוהל בחברה שאכילה במסעדה היא על חשבון העסק ואין צורך לשלם. לאחר מספר ימים שוב סעד באותה מסעדה כיד המלך ובתום הארוחה ביקש לחתום על שובר של העסק ולשלוח את החשבון להנהלה. "ממתי מגיע לך אירוח במסעדה יוקרתית על חשבון העסק?" שאל אותו מנהל החברה כשקיבל את החשבון. "מה השאלה? הלא לשמעון אתם משלמים". "נכון" ענה מנהל המפעל - "שמעון הוא איש מכירות ותפקידו הוא להיפגש במסעדות יוקרתיות עם לקוחותינו. לשמעון אנחנו לא "מרשים". אותו אנחנו מחייבים כיון שמן הארוחה שלו מרוויח העסק ולכן אנחנו נשלמים את ההוצאות. אך אתה מה לך ולארוחות אלו? למפעל לא תצמח כל טובה מכך אלא רק נזק!"

כך הוא לגבי השבת. בני התורה אשר תורתם אומנותם ועוסקים יום ולילה בתורה להם מתאימה המנוחה גם כדי לצבור כוחות מחודשים לכל השבוע וגם כדי לענג בכך את עצמם בשבת. אין ספק גם בליל שבת הם נשארו ללמוד עד השעות הקטנות של הלילה. אך אדם שכל השבוע אין לו כל עסק עם לימוד התורה והוא נתון רק לפרנסתו עבודו השינה היא נזק. עליו מוטלת החובה לעסוק בתורה כדי לקדש את

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה, א)

למה נאמרה פרשה זו בהקלה? לפי שראה משה שעתיד ביהמ"ק להיחרב בעוון שנאת חנם, עמד והקהילם בטרם מסר להם ענייני המשכן. לרמז: האחדות והליכוד של היהודים בצוותא, תנאי ראשון הוא למעשה המשכן. שני שותפים, שפרץ סכסוך ביניהם, הגיעו אל הרבי מהר"ש (רבי שמואל) מליובאוויטש, וביקשו מהרבי שיפסוק מי מהם צודק. אמר להם הרבי:

"אשאל אתכם שאלה. במקום אחד אמרו חז"ל 'מזלם של שניים - עדיף', וכן נאמר 'טובים השניים מן האחד'. לעומת זה נאמר 'קדרה של שני שותפים, לא חמה ולא קרה'. איך מתיישבים המאמרים הללו?"

אלא ההסבר פשוט: כל עוד השותפים פועלים מתוך אחדות, שורה עליהם ברכה גדולה. על זה נאמר 'טובים השניים', כשהם 'מן האחד' - מאוחדים. אולם אם זו 'קדרה של שותפים', הרוחת וגועשת, כי-אז זה מצב לא-מוצלח..."

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'" (לה, ב)

בתלמוד ירושלמי (שבת פרק טו) מובאים דבריו של רבי ברכיה בשם רבי חייא בר בא שאמר: לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה!

ובמשנה ברורה (סימן רצ ס"ק ז') הרחיב וביאר שלא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא כדי לעסוק בהם בתורה מפני שבכל ימות החול טרודים האנשים במלאכתם ואין להם פנאי לעסוק בה כראוי לפיכך - כותב ה"משנה ברורה" - אסור לאדם לפנות עצמו מדברי תורה ולקבוע סעודתו בשעה שדורשין בבית המדרש דברי תורה ברבים אלא יקדים את סעודתו או יאחר אותה.

ומכאן - מסיים ה"משנה ברורה את דבריו - תוכחה לאותם אנשים שמטיילים בעת ההיא בשוקים וברחובות... כי אפילו סעודת שבת שהיא מצוה אסורה אז מפני ביטול תורה וכל שכן שאסור לטייל ולהרבות אז בשיחה בטלה!

משל נפלא על כך אמר החכם רבי שלמה ששון: סבל אחד היה עמל קשה מאוד לפרנסתו. בסופו של יום היה שב אל ביתו תשוש עייף ויגע. יום אחד בהיותו בדרכו לשוב אל ביתו ראה התקהלות גדולה בפתחו של אולם מרכזי שבעיר. מה הדבר? התעניין הסבל - מפני מה נדחקים כאן אנשים כה רבים? מרצה ידוע הגיע לעיר - ענה לו אחד האנשים - פיו מפיך מרגליות והכל משחרים לשמוע את מוצא פיו. כדאי מאוד גם לך להיכנס לשמוע את דבריו - ממש נופת צופים! עמד הסבל בתור וכאשר הגיע תורו נכנס לאולם ותפס את מקומו בכיסא מרופד ונוח. כעבור דקות מספר עלה המרצה אל הבמה והחל לרתק את שומעיו בהרצאתו. הסבל שעייף היה מעמל יומו לא יכל להחזיק מעמד ועד מהרה נעצמו שמורות

סיפורים נפלאים פרשת ויקהל

"כל איש אשר נשאו לבו" (לה, כא)

כשהיה רבי יחיאל מאיר מגוסיטינין סמוך על שולחן חותנו, עמל תמיד למצוא אורחים שיסעדו עמו. פעם אחרי תענית, נעלם בטרם בא אוכל לפיו וחזר אחרי שעה ארוכה, רטוב מגשם עד לשדו, צוהל משמחה כי מצא אורח להביא לביתו. נזף בו חמיו, הבט וראה חתני השני, גיסק, קיים מצות 'ונשמרתם לנפשותיכם', השקיט רעבונו אחרי הצום. ואתה, מסכן נפשך בגשם ואץ להביא אורחים.

הסביר לו רבי יחיאל מאיר, כמוני כמוהו השקטנו רעבונו. הוא רעב ללחם, ישב לסעודה. ואני רעב לאורחים, הבאתי אורח.

"ויבואו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חח ונזם וטבעת וכומז כל כלי זהב וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה" (לה, כב)

מצינו במדרש הגדול על הכתוב: "ויבואו האנשים על הנשים כל נדיב לב" מלמד שהיו הנשים מקדימין לאנשים לפיכך זכו הנשים של אותו דור יותר מן האנשים שאלו נכנסו לארץ ואלו לא נכנסו ע"כ.

מעשה שהיה ברבי אברהם זצ"ל אחיו של הגאון מוויילנה זי"ע התגורר בעיר קיידן ואחת המשפחות שם דאגה לפרנסתו. פעם אחת באו ואמרו לר' אברהם: עד מתי תשב בקיידן תעבור להתגורר בוויילנה שהיא עיר יותר גדולה ושם תהיה פרנסתך יותר ברווח. נענה ואמר למציעים: צריך לשאול את פי הרבנית. הלכו אליה והביאו בפניה את ההצעה אבל היא הגיבה בסירוב מוחלט.

וכששאלו אותה למה היא מתנגדת ענתה: לפני כמה שנים לא יכל בעלי לקנות אתרוג לסוכות מחוסר אמצעים הלכנו ומכרנו את דירתנו ועברנו לדירה יותר קטנה כדי שנוכל לקנות אתרוג והנה שלוש פעמים ביום אני עוברת ליד דירתנו הקודמת ואני נהנית מזה שמכרנו אותה למטרה של קניית אתרוג ועל ההנאה הזו אני לא מוכנה לוותר!...

(שאל אביך ויגדך).

"וכל אשה חכמת לב" (לה, כה)

בספר "גן יוסף" מביא: אשת המהרש"ל הייתה ידועה בעיר כאשה פקחית מאוד, פעם אחת שאל אותה ראש העיר ואמר לה: אומרים עליך שאת אשה פקחית, הסבירי לי, למה כששואלים ליהודי איזה שאלה הוא תמיד עונה בשאלה אחרת? ולמה באמת לא יענה בשאלה - השיבה לו הרבנית...

עצמו בשבת ובכדי לייקר את השבת יותר משאר ימות השבוע. כך צריכה להיות ראייתו של האדם את השבת. השבת לא ניתנה לנו כ"עונש" של אי-עשיית מלאכה אלא היא ניתנה לנו כדי לעסוק בתורה ולחזק את האמונה ולהטעין את הנשמה כל שבוע מחדש שלא נשכח את היעוד שלנו בעולם הזה ולא כאותם כסילים ששבת בשבילם זה יום של הוללות מעורב כדור רגל ומסיבות של שטן אוי להם מיום הדין אוי להם מיום התוכחה.

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם" (לה, ג)

הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל שהיה פעם בשב"ק אצל הרב ר' שמעון שלמה, אביו של הרה"ק ר' משה מסאווראן זצוק"ל, והדליקו אז בערב שבת נר גדול שידלק כל הלילה עד הבוקר, כדי שיוכלו לקום וללמוד בעוד ליל, ויהי באשמורת הבוקר כשהרה"ק ר' נחום קם משנתו, ובחוץ עדיין חושך ואפילה, ראו ר' שמעון שלמה ובני ביתו שהרה"ק ר' נחום מטשערנאביל הולך בבית ומממש הדרך כמי שהולך בחושך, וקרוב לכך שיחבוט את ראשו בהליכתו, והרה"ק פנה אליהם בשאלה למה לא הדלקתם הנר שידלק כל הלילה, והי' הדבר לפלא בעיניהם שהרי בבית דולק נר ומאיר את כל הבית כולו, ותיכף עשו דרישה וחקירה ואכן נודע הדבר כי הנר כבה בלילה, והמשרתת הנכרית הדליקה אותו בשבת, ומחמת שהודלק הנר בשבת קודש לא האיר כלל להצדיק, ולא ראה כלום לאורו.

(לשון חסידים)

"קחו מאתכם תרומה" (לה, ה)

ידוע המעשה עם רבינו הגר"א זצ"ל, שהרבנית שלו עסקה בגמ"ח, ויצאה עם חברתה לאסוף ולחלק כספי צדקה, והסכימו בין שתיהן שמי שתמות ראשונה, תבוא ותגיד לחברתה היאך נראה הדין בעולם הנצח. לימים מתה חברתה, ואחר כמה ימים מפטירתה באה בחלום לאשת הגר"א, וסיפרה לה שיש למעלה דין וחשבון על כל פרט ופרט בחיים, והביאה דוגמה לדבר: את זוכרת איך הלכנו יחד ברחוב וראינו עני ורמזנו לו לבוא אלינו, שיש לנו כסף עבורו, דעי לך ששם דנו אותי למה בקשתי אותו לבוא אלינו, ולא חטפתי מצוה נוספת של הליכה, דהיינו ללכת אליו ולמסור לו. וסיימה שזו דוגמה על עומק הדין.

אשת הגר"א סיפרה את החלום להגר"א זצ"ל, וקרא את אנשי החברה קדישא, וציוו עליהם לרשום את הסיפור בפנקס החברה קדישא. ושמעתי מהגאון רבי אליעזר שך זצ"ל שבעיניו ראה את הסיפור רשום בפנקס חברה קדישא דוילנא, וכן היה מספר ג"כ הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. ולפי זה יש לפרש את הפסוק קחו "מאתכם" תרומה לה', והיינו שתביאו מאתכם, שאתם בעצמכם תביאו ולא תמתינו שיבואו לגבות ממכם, שגם עצם העברת הנדבה היא מצוה, ומשפטי ה' תהום רבה.

(חכמה ודעת)

k 60 עבר